

הגפיעה, דרך בית-דגון, כביש לוד, רמתיים, היתה מהירה ומורסת עצבים. כל מכונית רצה לעבור לראש השירה, לקרב ככל האפשר למכוניתו של ירשוב, מן יחמיצו יושביה את הרגע הגדול בו יגיע הציר לגמל ויעלה על האניה.

בכניסה לחיפה, פנתה השירה ימינה, נכנסה לכביש הצדדי העוקף את הכניסה הראשית לעיר. למרות שהשעה היתה מאוחרת, ורחוב העצמאות כמעט התרוקן מאנשי שים לקראת השבת, רצתה המשטרה להמנע ממשוכת כל תשומת לב. השירה עברה דרך המושבה הגרמנית והרובעים הערביים ההרוסים. על פני כמה מעובדי האורח הסתמנו מבטי תמהון — יתכן כי קראו לפני ארבע שעות, בכותרת הראשית של מעריב, כי אנשי הצירות הסובייטית כבר עזבו את הארץ בדרכם לתורכיה.

השירה עקפה את העיר, חצתה את פסי הרכבת, פנתה לשער הצדדי של הנמל, ביקרבת מפעלי סמון. שם החלה הביקורת הראשונה. שם אירעה גם התקלה הראשונה. רק המכוניות שהובילו את אנשי הצירות ומלוויהם הישראלים הרשמיים הורשו להיכנס; השאר הורו לפנות לשער הראשי.

הסיבה? איש לא ידע לענות. קשה היה גם להניח שהיתה זאת סיבה בסחונות. שרי המכוניות שהוחזרו הגיעו לאותו מקום שאליו הגיעו המכוניות שניתן להן לעבור — באיחור של רבע שעה. שום בדיקה מיוחדת לא נעשתה, שום תעודה נוספת לא הוצגה בסני שומרי השער הראשי.

בינתיים עברה השירה המצומקת את המח"ט סוט השני, נכנסה לשטח הרציף המגודר. במערב עגנה אניה שחורת דפנות, שמה מצוייר באותיות לטיניות לבנות: קדש. על סיפונה נראו נוסעים ואנשי צוות, פניהם מלאים התעניינות סקרנית, עוקבים אחר ה

בפרחים ובנפנוף יד. אחרי הפרידה הרשמית על הרציף נערכה פרידה שניה, בתאו של ירשוב, על סיפון האניה קדש. אנשים רבים, ביניהם שלא הגיעו בזמן להפרד מירשוב על החוף, עלו לאניה, זרי פרחים בידיהם למעלה: ח"כ מק"י אמיל חביבי עולה להניש את ברכתו ופרחיו לצר. למטה: אחת מנשות הקונסוליה הפולנית מנפנת בידה לרוסים שעל הסיפון.

סוף פרק. בתנועה מנומסת, לפי כו הפרוטוקול הבינלאומי, מרים פאוול ירשור את מנבעתו לאות פרידה מראש הטכט

מתרחש על הרציף. ממול עגנה אנית מל-חמה ישראלית אפורה, כשעשן דליל מיתמר מארובתה ומלחים נשענים על המעקה.

באמצע ניצבה שורה ארוכה של צלמים ועתונאים. מכאן, קבעו להם האחראים לסדר, יצטרכו לצלם את המאורע. קצינים ושוטרים של חטיבת חומים וגבולות הסתובבו בכל פינה, חגורים וחמושים. המכונית הרוסית השחורה והמבהיקה נעצרה, ירשוב, אשתו ובתו ירדו. הצלמים, שלא הכירו אותה בשל המשקפים שהרכיבו, המשיכו לעמוד בצד, חיכו שהציר יגיע. רק כאשר החל נפרד ממנה הטכט מיכאל סימון הבינו כי האיש הצנום בעל המשקפים הוא הציר.

הפרידה דמתה בכל לפרידה משפחתית. חפצים פזורים על הרציף, נשיקות, לחיצות יד, זרי פרחים, פעיית תינוק, ניסנוף ידים. פה ושם זלגה גם דמעה. אנשי הציריות השונות, נציגי מפ"ם, מק"י, סיעת השמאל הביעו את צערם, איחלו: "להתראות".

כשעה שבע בערב ירדה שוב הדממה על הרציף הקטן. לאורות האניה נראו שוטרי המשמר כשהם פוסעים הלון ושוב, סירו מגוע וטלטלה בגלים הקטנים. שלטונות ה' גמל חיכו לאישור מפינלנד כי הציר הישראלי ואנשיו עברו את גבול ברית המועצות. בשעה 10.30 הגיע האישור. מסקרת הנמל הודיעה לקברניט קדש: מותר לך להפליג.

האניה התורכית הרימה את עוגניה, חרת סומה חתך את המים הכהים בכיוון לים הפתוח. בתאו במחלקה הראשונה ישב פאול ירשוב, הציר הראשון והאחרון של ברית המועצות למדינת ישראל.

בתא אחר, במחלקה השניה, באחת המוחות של פקודי הצירות, היו מונחים: דגל אדום מקופל ושלט מתכת מוכתם מוכתם שנשא את הכתובת: צירות ברית הרפובליקות המועצות הסוציאליסטיות, תל-אביב.